

230 ezer muskátli, begónia, ká'a, 100 ezer nefelejcs, árvácska 5 hold tulipán, rózsza

Ilyenkor télen tudjuk csak igazán értékelni a nyár szépségeit. A jó meleg napsütést, az ezer színben pompázó virágokat, az árnyas platánokat a korzón és az újszegedi parkban. Emlékezzünk csak egy kicsit vissza — nem sokat, mindössze öt hónapot —. Milyen szép tarka szőnyeg húzódott végig a Népkert soron, vagy milyen szép volt egy-egy eső után a Hámán Kató utcai haragoszöld pázsit. De ez már mind a múlté, jött az ős, letarolta ezeket a szépségeket.

Akarva, akaratlanul, emlékeznünk kell ezekre, amikor a Kertészeti Vállalat 1957-es munkájáról beszélünk. A vállalat munkáját két nagy részre oszthatjuk: szolgáltató és termelő funkciót végez. A szolgáltató részleghez tartozik a város parkjainak, fájainak gondozása, ápolása. Ezt a kerületi tanácsok megrendelésére végzik. Az utóbbi években — mióta megalakultak a kerületi tanácsok — nagyobb gondot fordítanak a külterületek teréire, parkjaira. Természetesen itt még sok a tennivaló. De évről-évre nagyobb területet parkosít a Kertészeti Vállalat. Az idén a Múzeum mögötti terület, a Temesvári körút és a Népkertsor szögében, a Klapka téren, a Kálvária tér egy részén, a rókusai kórház és a templom közötti útszakaszt parkosították. Így most már 166 ezer négyszélméter parkot gondoznak belterjesen.

Hogy értékeltesük a gondozással járó óriási munkát, lássunk néhány számot. Májusban 230 ezer tő, egyházi ibolyát is exportáltak — ká'a, petónia, vanília, muskátli, begónia stb. — virágot ültettek ki a parkokba. Összesen ugyanezekre a helyekre száz ezer árvácskát, nefelejcsot és százszorszépet palántáltak el. Lelkiismeretes munkát igényel a parkok gondozása. Emlékezzünk csak vissza, hány ember foglalatlan volt napokon keresztül a Széchenyi téren — Szeged, de nyugodtan mondhatjuk az ország egyik legszebb parkjában —, a Dugonics téren. Így utólag is minden elismerésünk a szegedi kertészeké. Szépek, gondozottak parkjaink.

A Kertészeti Vállalat is mindent megtesz „Szép Szegedért”. De a régi közmondás is úgy tartja, hogy „mindig kettőn áll a vásár”. A lakosságnak is meg kell becsülnie a parkokat.

A Kertészeti Vállalat nemcsak szolgáltató, hanem termelő üzem is. Az elmúlt évekhez viszonyítva 50 százalékkal emelkedett a termelésük. Hosszú éveken át csak Szegedet látták el virággal. Ezévből a szegedi virág eljutott az ország legkülönbözőbb részeire, sőt a nemes tulipánok külföldre — Finnországba, Csehszlovákiába — kerültek.

Már a jövő évi tervekről beszélnek a kertészek. Előreláthatóan az exportjuk jövőre háromszorosára emelkedik. Tulipán, jácint, nárcisz és gladiolusz hagyományosan a külterületek díszítésére, a városi parkok díszítésére is exportálnak.

szép estéje

„Csak jönné, hogy időben hazaérjünk.” Csupán, fűtőfűtősen fűt az északi szél. Olyan hidegen böpört végig a széles utcán, hogy Anna félórás várakozás után, elfáradtan ment be az áruház melegébe. Alig néhány perc múlva tényleg az eláruló asztalok előtt. Lezajlott a nagy vásárlás. Ilyenkor csak olyanféle helyzetűek nézegetnek-válogatnak, mint Anna.

— Tessék, mit kíván, játékokat, gyerekholmit? — szólította meg előékenyen az eláruló.

Zavarba került, hirtelenjében nem is tudta, mit feleljen. Aztán gyorsan mondta:

— A férjemet várom, a postára szaladt... és majd azután...

— Óh, tessék helyet foglalni. Itt a nagy kályha mellett — udvariaskodott a kiszolgálónő.

Félénken leült az ajtóval szemben, hogy észrevegye emberét, ha sietős-rohanósan megérkezik. Közben arra gondolt, hogy nem ültet fel félóránál többet, viszont a posta három sarok ide. A közepén függő nagy órára nézett.

— Fél négy. Egy órádt késik.

Türeleme apadni kezdett, míg aztán négy órakor elnézett kért, a férje után néz. Az elárulóknak közül hárman is figyelték lépteit, szomorúan, megértően. Úgy látszik, leolvasták arcáról a valóságot.

Az áruházról jobbra, az Arany-báránny vendéglő elé ment. Szégyenest nézett be, hátha ott leli Istvánt. Már fél öt is elmúlt.

„Kár. Kár itt tovább...”

Kis zsebkecskét kivette kopott táskájából, egy bérház sötét kapujának szögletébe állt. Végzetlenül szerencsétlenül egyedül érezte magát. Igyekezett visszanyomni a ki-robbanó keserűség szoródó könnyeit. Hiába.

„Mit mondok ennek a két kis teremtnak. Úgy várnak, olyan izgatóttak. Üres kézzel, kislát szemmel állítok haza.”

— Óh, ara...nyos...drá...gaa...gyee...re...keimn, megvert az isten minket.

Besötétedett. Az utcai lámpák sárga-vékony fényle, a kirkatok neon-világa keveredett a Belvárosban. Gyorsléptű emberek szalngóztak.

Unnep estéje — nézett végig az utcán.

Bement az edességboltba, s utolsó húsz forintján szaloncukrot vásárolt. Megindult hazafelé, kényelmesen, lassan.

„Bár soha ne érnek haza, mert ott halok meg az ajtóban.” Gomolyogtak belőle szomorúságának gondolatai.

Befordult az utcába. Kivilágított, melegfényű ablakok, félrehúzott függönnyel, ünnepesen. Az egyik földszinti lakás ablakában nagy karácsonyfa állt, szépen díszítve, kicsi gyertyák sokszínű világot. Megállt. Nézte. Magas férfi öngyújtót kattantott, aztán pillanatok alatt fellobban a csillagszóró.

„Boldogok Milyen jó mindenkinek” — újra előfogta a keserűség.

A házhoz ért. A kapu melletti nagy ablaknál Kissné kopogott rá. Odanézett, erőltetve visszaintett az ismerős családnak. Ott látta valamennyit, együtt az ablakban.

Röviden csemetgett. Belülről visítás, robogás hallatszott.

Lehetne több is?

Három szegedi munkás szólal meg a következő sorokban: egy vágóhídi, egy ruhagyári és egy a Szörme és Bőrruhakészítő Vállalat munkásai közül. Előbb azonban hadd szóljanak azok, akik arra készítették, hogy a fiatalokhoz kérdést intézzenek.

Néhány napja az Anna kúti villamos megállónál egy testes néni szallt fel, kezében öblös garabollyal és benne egy hízott libával. Mindjárt az érdeklődés középpontjába került. Nem ő, inkább a libája. Többünk közül úgy látszik ismerősre is akadt, aki ekként szólította meg? — Mennyit vett? — mintha azt kérdezte volna, hogy mi baja van.

— Tizenkilenc kilója —, s máris sorolta ismerősének sok baját. Ez a szegénység, ez a szegénység... Tudod dolgoznak a gyerekek, de a kereset...? — Nem fejezte be a mondatot, de a közlegyintésben benne volt a mondat vége — az igen gyenge.

— Fiam, a Ruhagyárban, mennyem a szörmeben, vejem a Vágóhídon dolgozik. Keresetük bizony lehetne több is.

No, de hogyjuk magukra a beszélgetőket. A panaszkodó azóta már biztosan el is fogyasztotta a hízott libát a nagy »szegénységben«. Nézzük mit mondanak a munkások azokban a gyárakban, ahol a libás asszony családja »kereshetnének többet is«.

A Vágóhídon

Fiatalt 1936-beli születésű henteslegény Ocskó János. Többek szerint ügyeskező, jó munkás. Ahogy fejti a dagadt hízott disznóról a bőrt, minden mozdulata ügyességét dicséri. Régóta ismerem őt is, születés, akik ma tsz-tagok, korábban cselédeskedtek a kübkházi kálaknál. Ő szólított meg, ezért tőle kérdeztem meg a libás asszony által felvetett problémát.

— Aztán mennyi a kereset?

— Jönnék, jönnék, éljen, jaj, de jó — örömködött Evike, meg a Lackó.

Fordult a kulcs, és ott álltak a küszöbön, dermedten, szó nélkül. Nem bírta, pedig erősen szorította fogait. Megölelte a két gyereket, bevezette őket a konyhába, letette a kis zacskót, táskáját, ölébe vette Lackót, Evike melléje állt, gömbölyű kis kezecskéjével megölelte a nyakát. Ültek csöndben a sötét konyhában. Nem beszélt senki. Sokára, Lackó szót bántortalanul:

— Anyu, hol a ródlím?

— Megvan, csak nem hoztam el.

Evike nem kérdezett semmit, valami nagy bajt érzett.

Sokáig ültek a csöndben, a kis Lackó elaludt az ölében.

Bevitte a gyereket a szobába, lefektette. Evikének is megágyazott. Aztán begyújtott a kályhába, előtotta a villanyt, leült a kislány ágya mellé, simogatta arcát, dús fekete haját szótlanul.

— Kislányom, egyél valamit ma alig ettetek — sügta a gyerekeknek.

— Nem eszem. Reszket a hasam — felelte a kislány.

Lefeküdt, Kint újra a csöndesség birodalma uralkodott. Forgolódott. Nem fogta az álom.

— Nem rakom a fára ezt a néhány cukrot. Elvész rajta. Maradjunk így, ahogy vagyunk — állapította meg lemondóan.

Csengettek. Röviden, gyorsan egymás után. Az asztali lámpához nyúlt. Kilenc óra.

— István — tudta, megérezte. — Nem engedem be.

Idősegen felkelt, mert a csengőzaj felveri az alvó gyerekeket.

— Ki az? — kérdezte erőlyes, bosszús hangon.

— Én, anyukám nyiss ajtót, mert összecsupklok már.

Kitárta az ajtót... Meglepődni sem ért rá.

— Jaj, fogjad fiam — nyújtotta a nagy ródlit.

— Ezt is, mert elejtem — taszigált le válláról egy másik csomagot.

Belépett a konyhába. Az asztalra helyezte néhány apróságot, meg egy öblös demizsont. Szó nélkül bontogatta a nagy csomagot. Drapp cipő, kis szoknya, matröz blúz, két doboz szaloncukor.

— Ezt neked hoztam — nyújtotta át Annának a selyempapírból kigöngyölt égszínkék matlászé pongyolát.

— Leszakadt a transzformátor, két napig csináltuk, alig tudtam a városba kiugrani — fújta István egyszerűsre.

Törölgette izzadt homlokát, fél szemmel Annára sandított csínyesen. aztán gyorsan megjegyezte:

— Megfizettek érte tisztességesen, ebből van a... várakozási adandék. Sokat vártál rám? Sajnálalak, de hiába. Nem mehettem ki.

Megcsókolta kedvesen, szeretettel az asszony homlokát.

— Tölts egy nagy kancsóval, szomjan veszek — mutatott a demizsonra.

Anna töltött. Megitta egyszerűsre.

— Gyorsan a fát, — indítványozta és már hozta a talpat faragta, nyeste a fenyő végét.

Tíz óra elmúlt. Állt a fa, szépen, díszesen az ablak előtt. Alatta az ajándék, felsorakozva. A kályha kellemes meleget árasztott.

Egymásra néztek. Megölelte férjét, vállára borult... sirt... sirt... István kedélyesen, jószándékkal vigasztalta. Aztán a kislányhoz fordult.

— Evikém, kislányom, de korán lefeküdtél — emelte ki az ágyból a meglepődött, fekete szépséget.

A zaira Lackó is feldunta a fejét.

— Jé, a ródlit! — csodálkozta hangosan.

Nevetgette mindnyáján, együtt, karácsony szép estéjén.

Üzemi munkások véleménye a keresetről

kodhatunk, ameddig a takaró ér, mert különben megfázhat a lábunk.

A Ruhagyárban

Ugyancsak fiatal munkás Lakatos Margitka, a Ruhagyár egyik dolgozója. Még Ocskónál is fiatalabb. Férjhezmenendő, aki gyűjtögeti a »staféra valót« a keresetből. Két éve még az üllési parasztlányokkal nevetgett, mint serdülő nagylány. Gondtalanul élt édesanyja szoknyája mellett. Ma már ifjú munkaslány. Kabátján a KISZ-jelvény. Válasza öntudatos, magabiztos. Első pillanatra még kétkedve is fogadja az ember áradozását, elismerő szavait a kereseti lehetőségekről. Pedig nincs ok a kételkedésre.

— Meg vagyok elégedve a keresetemmel. Mit akarhatok én, aki most tanultam a szakmát. Ezerháromszázat kaptam novemberben, pedig egy hétig beteg is voltam. Mindössze fél éve dolgozom a gyárban.

— De azért lehetne több is? — hajtogatom neki.

— Igaz el tudnám költeni a többet is, mert még bútorom sincs.

Félévi keresetből még nem vehetett, de majd lesz bútorai is. Még el sem érte a 17 évet, tehát van ideje összegyűjteni a bútorra, az ágyneműre valót, még a mai kereset mellett három évig nem is emelkedik a fizetése.

A Szörme- és Bőrruhakészítőben

A Szegedi Szörme- és Bőrruhakészítő Vállalatnál sem kérttem az igazgatót, sem a párttitkárt, hogy mutassanak egy munkást, akitől megkérdezhetem: hogy van megelégedve keresetével? Majd megszólítottak valakit gondoltam. Végül mégis engem szólítottak meg. Egyik munkateremben a nőszövetség tagjai, másikkban a Kölcsonös Segítő Takarékpénztár egyik üzemi aktívája javasolta miről írjak. Miután kérésüket sorra feljegyeztem kifelé menet még visszahívtak.

— Minket se hagyjon ki a riportból. Írjon már valamit erről a fiatalasszonyról kértek ott többen is.

Balla Istvánné volt a megnevezett. Ő tiltakozott, hogy nem kéri, nem akarja csak a többiek költödnék vele, neki nincs semmi baja és nem akar szerepelni az újságban. Azért mégis felelgetett a kérdésekre.

— Hogy van megelégedve keresetével?

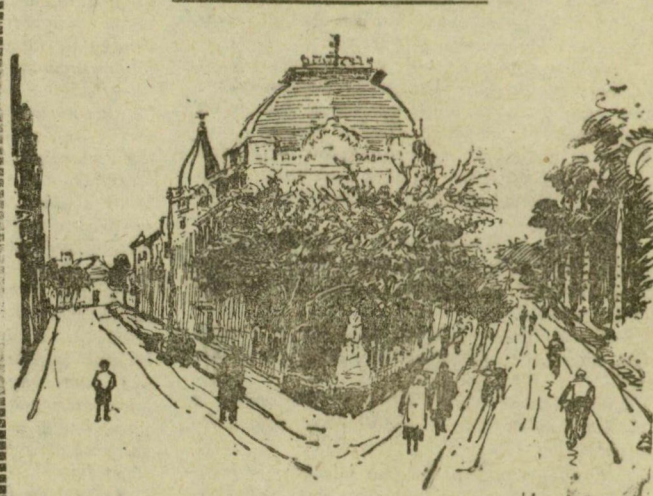
— En meg vagyok elégedve az ezerháromszáz-ezernégy száz forinttal, de ne nyilatkoztassanak, hagyjanak békén.

— Jó, jó én békén hagyhatom, de békén hagyják-e mindennapos gondjai, amelyekre sokszor orvoslást hozhat a jobb kereset? Férje ezerhatszáz forintot keres havonta. Ő villanyselelő a Ruhagyárban. Balláné hordja két kislányát reggel öt órakor a ruhagyári napközibe. Ezt tudva, már így teszem fel a kérdést.

— Ha többet keresne jutna esetleg arra is pénz, hogy valakit fogadjon a gyermekek mellé, nem kellene korán cipelni őket a napközibe.

— Arra nekem nem kell pénz.

SZEGEDI VÁZLATOK

BALAZS G. ÁRPAD RAJZA